

Дослідники жаргонізмів виділяють так звані ключові слова [3], які означають явища, поняття, що перебувають у фокусі соціальної уваги і нерідкого згадування в засобах масової інформації. Окрему групу ключових слів становлять ті, що є кальками з російської мови або лексемами, оформленими відповідно до російської орфоєпії. Це – беспредел "свавілля, всюдозволеність", беспредельщик "той, хто чинить свавілля" [1]; крутий "надзвичайний, крайній у вияві своїх якостей, поглядів"; розборка, розбірка "з'ясування стосунків, розв'язання конфліктів у кримінальному середовищі" [1]. Крім жаргонізму крутий, в українській періодиці останнім часом уживають і крутелик, яким іронічно називають того, хто досягнув чогось за рахунок інших, не маючи на те здібностей, чи успішного бізнесмена, який відзначається зухвалою поведінкою [1]. Наприклад: "Передвиборчий "беспредел" розпочався. Голову партії не впустили до міської виборчої комісії" ("Наша Київщина", 09.02.2006 р.); "Єдина їхня провина: вони відмовилися ділитися своїми статками з "беспредельщиками" в погонах" ("Без цензури", 22.02.2006 р.); "Перед деякими "крутими" готелями Хургади є свої невеличкі рифи" ("Високий замок", 4.2005 р.); "Крутеликів" на солідних іномарках не видно: знають про операцію ДАІ ("Молода Галичина", 01.08.2002 р.).

Досить популярними жаргонними лексемами в мові сучасних українських масмедіа залишаються братва, братки "товариші, приятелі; спільники одного злочину" [1]. Наприклад: "У Керчі з 50 депутатів міськради деякі були... "братками" ("Народна", 14.10.2005 р.).

Отже, для мови української преси початку ХХІ ст. характерна тенденція до дедалі ширшого використання жаргонізмів. Їх уживають для посилення експресивно-емоційного забарвлення інформації, для надання газетним текстам негативного оцінного характеру. Найширше журналісти послуговуються кримінальним та жаргонами, узятими з соціальної сфери. Ключові слова цих жаргонних підсистем є здебільшого кальками відповідних російських ключових слів або лексемами, оформленими відповідно до російської орфоєпії.

Наук. керівн. Архипенко Л. М.

Література: 1. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови / Л. Ставицька. – К. : Критика, 2003. – 336 с. 2. Ларин Б. А. О лингвистическом изучении города / Б. А. Ларин // Русская речь. – Львів : Просвітництво, 1928. – С. 61–74. 3. Соболева И. А. Сниженные (внелитературные) языковые средства в современном публицистическом дискурсе / И. А. Соболева. – К. : Пульсари, 2001. – С. 18–26. 4. Ставицька Л. Проблеми вивчення жаргонної лексики: Соціолінгвістичний аспект / Л. Ставицька. – К. : Наукова думка, 2001. – С. 55–68.

УДК 811.161.2=111'373.613:001.4:33

Харланова А. Є.

Студент 1 курсу
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ЗАПОЗИЧЕННЯ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Анотація. Розглянуто використання англійських запозичень в українській економічній терміносистемі. З'ясовано причини появи значної кількості запозичень та окреслено шляхи їх входження.

Аннотация. Рассмотрено использование англоязычных заимствований в украинской экономической терминосистеме. Выявлены причины появления значительного количества заимствований и очерчены пути их вхождения.

Annotation. The article highlights the use of English borrowings in the Ukrainian economic terminology. The reasons for the emergence of a significant number of borrowed words and ways of entry have been revealed.

Ключові слова: українська мова, англійська мова, англійське запозичення, економічна термінологія.

У зв'язку зі зростанням політичних, економічних, культурних зв'язків України із зарубіжними, зокрема англійськими, країнами посилюється процес запозичення до української мови англійської лексики. Особливе зростання кількості англіцизмів зумовлене політичними й економічними реформами в Україні, які викликали потребу в номінації нових явищ і процесів. Формування в Україні ринкових

відносин, організація сучасних виробничих, комерційних і маркетингових структур, вихід підприємств на зовнішній ринок зумовлюють дедалі активніше оперування поряд із тими поняттями й термінами, що були властиві плановій економіці й частина з яких не втратила актуальності й зараз, новими категоріями й термінами, котрі притаманні економіці вільного підприємництва.

Сьогодні українська економічна думка, дедалі природніше вписуючись у світові інтеграційні процеси, потрапляє й під англомовні термінологічні впливи, запозичуючи разом із відповідними поняттями та категоріями їхню словесну форму й входячи, як донедавна в російськомовне, тепер у англомовне поле залежності.

Метою статті є встановлення місця іншомовних запозичень в економічній терміносистемі української мови та особливості їх функціонування.

Вагомість процесу запозичення іншомовної лексики в українську мову привернула велику увагу до нього з боку багатьох дослідників, особливо на зламі ХХ та ХХІ століть. Зокрема, питання словотвірного освоєння запозичень є об'єктом уваги С. Рижикової, Л. Чурсіної; Д. Мазурик, О. Стишова і О. Тодор розглядають запозичення слів як ефективний сучасний спосіб збагачення лексичного складу мови; В. Симонок аналізує лексико-семантичну рецепцію іншомовних слів в українській мові; С. Федорець досліджує англійські запозичення в мові сучасної української реклами; Н. Попова, Л. Архипенко, А. Ломовцева займаються питаннями структурно-семантичних особливостей новітніх лексичних запозичень з англійської мови в українську та рівнем їх адаптації; об'єктом уваги Т. Саржевської є взаємодія національних та іншомовних одиниць у термінології гуманітарних наук.

Праці науковців, присвячені освоєнню іншомовних запозичень в економічних терміносистемах, посідають окреме місце, адже збільшення кількості запозичень відбувається переважно в галузі термінологічних підсистем. У сучасному світі термінологія відіграє важливу роль у спілкуванні та комунікації людей, оскільки вона є вагомим джерелом отримання інформації. Крім того, термінологія – це та частина лексики, яка надзвичайно чутлива до зовнішнього впливу. У світі понять, що швидко змінюються, та терміносистем, що розвиваються, саме запозичена термінологія починає відігравати домінуючу позицію. Роль запозичень-англіцизмів у розвитку сучасної української мікроекономічної термінології досліджує А. Олійник; міжсистемну взаємодію як чинник термінотворення (на прикладі англомовних фінансових термінів) розглядає А. Грицьків, аналітичну номінацію в економічній терміносистемі досліджує О. Чуєшкова.

Термін "запозичення" вживається у мовознавчій літературі в двох значеннях. З огляду на теорію мовних контактів, взаємодію мовних систем, запозиченням називають один із шляхів збагачення словникового складу мови (І. Бодуен де Куртене, Л. Булаховський). Цей термін також позначає процес входження й адаптації запозиченої лексики й результат цього процесу – запозичене слово, лексема (І. Обухова).

Загалом можна виділити дві великі групи причин запозичення економічних термінів: позалінгвальні (позамовні) та лінгвальні (власне мовні). До позалінгвальних належать економічні, культурні та політичні контакти між державами, що значно посилюються в умовах глобалізації.

Лінгвальними причинами запозичень є такі:

- 1) відсутність у рідній мові еквівалентного слова для нового предмета, явища чи поняття;
- 2) тенденція до використання одного запозиченого слова замість звороту в українській мові, наприклад: *clearing* (англ.) – кліринг (укр.) – система безготівкових розрахунків, що ґрунтується на зарахуванні банками взаємних платіжних вимог сторін;
- 3) прагнення до підвищення точності терміна, яке виражається в уникненні полісемії або омонімії в мові-реципієнті, наприклад: *factoring* (англ.) – факторинг (укр.) – різновид торговельно-комісійної операції, поєднаної з кредитуванням оборотного капіталу клієнта.

Англомовні запозичені терміни в економічній терміносистемі української мови поділяються на декілька типів:

запозичення досить давні, й настільки пристосовані до мови, що вже не відчувається їхнє іноземне походження. Вони часто й широко застосовуються й мають велику кількість похідних (реальний, партнерство тощо);

суто англомовні слова, які часто використовуються в мовленні, виходять за межі професійної сфери вживання й поступово стають загальнономовними одиницями (супермаркет, провайдер, дилер, спонсор, бренд);

варваризми – рідковживані іншомовні слова, які легко замінюються питомою лексикою й використовуються у фаховому спілкуванні. У побутовому мовленні почути їх майже неможливо [1, с. 9], наприклад: дисперсія – відхилення (бухг., фін.), акціо – премія, винагорода (марк.), ануїтет – щорічний дохід, щорічна рента (фін.), леверидж – платоспроможність (фін.);

інтернаціоналізми – такі міжнародні терміни, які вживаються не менше, ніж у трьох неспоріднених мовах [2, с. 164], наприклад: *holding* (англ.), *das Holding* (нім.), холдинг (укр. та рос.) – вид підприємства, суть якого полягає в придбанні контрольного пакета акцій різних компаній з метою контролю за їхньою діяльністю й отримання дивідендів; *leasing* (англ.), *das Leasing* (нім.), лизинг (рос.), лизинг (укр.) – довгострокова оренда обладнання, машин, споруд виробничого призначення.

Загалом запозичення в термінології – це природне явище, об'єктивний і неминучий фактор її формування, однак доцільним воно може бути лише за умови відповідності комунікативним потребам суспільства й збереження національної специфіки терміносистеми. Вочевидь, домінуючим у термінотворенні має бути використання питомих ресурсів на загальнонародній основі, а співвідношення між національним і міжнародним у термінологічних системах варто встановлювати в доцільних пропорціях [3, с. 6].

Власне питання доцільності чи недоцільності використання іншомовних елементів особливо актуальне в терміносистемах, оскільки саме термінологія є надзвичайно чутливою до зовнішнього впливу й дуже часто її становлення супроводжується запозиченням термінів як номінантів спеціальних понять певних галузей знань. На сучасному етапі розвитку національних терміносистем очевидним є той факт, що "неусталеність власних термінологічних традицій примушує більше запозичувати, ніж творити самим" [4, с. 24]. Саме тому сьогодні в різних галузях економічної терміносистеми наявна велика кількість англомовних запозичень. Так, буденними стали терміни, які дублюють вже існуючі в українській мові: дилер – розповсюджувач; офшорний – іноземний; консалтинг – консультування; менеджер – керівник. Однак такі терміни, як таймінг, індосамент, аутсорсинг, інжиніринг, трейдер та інші традиційно потребують спеціальних словникових тлумачень.

Таким чином, дуже важливою є наукова оцінка доцільності засвоєння іншомовних запозичень. Українська мова володіє економічною термінологією, тому для її збереження необхідно використовувати в обігу переважно питоми українські терміни, звичайно за умов їх наявності.

Наук. керівн. Архипенко Л. М.

Література: 1. Шимків А. Англо-український тлумачний словник економічної лексики / А. Шимків. – К. : Вид. дім "КМ "Академія", 2004. – 429 с. 2. Соневицький Р. Базова економічна, фінансова та ділова термінологія. Англо-український словник / Р. Соневицький. – Тернопіль : Збруч, 2001. – 340 с. 3. Панько Т. Українське термінознавство / Т. Панько, І. Кочан, Г. Мацюк. – К. : Світ, 1994. – 216 с. 4. Селігей П. Що нам робити із запозиченнями? Ч. 2 / П. Селігей // Українська мова. – 2007. – № 4. – С. 16–32.

УДК 811.161.2'1

Шевченко Ю. І.

Студент 1 курсу
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА, ЛЕКСИКО-ФРАЗЕОЛОГІЧНА Й СИНТАКСИЧНА ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Анотація. Розглянуто питання походження, запровадження, історії розвитку явища "інтерференція", його причини та наслідки. Розкрито деякі аспекти українсько-російських мовних контактів. Подано детальний аналіз сутності інтерференції.

Аннотация. Рассмотрены вопросы происхождения, введения, истории развития явления "интерференция", его причины и последствия. Раскрыты некоторые аспекты украинско-росийских языковых контактов. Представлен детальный анализ сущности интерференции.

Annotation. The article deals with the origin, introduction, history of the concept of interference, its causes and consequences. Some aspects of the Ukrainian-Russian language contacts are described. A detailed analysis of the nature of interference is provided.

Ключові слова: інтерференція, білінгвізм, артикуляційні навички, міжмовна омонімія.

Україна і в національно-культурному, і в мовному сенсі, а також за соціально-політичними традиціями та орієнтацією є територіально неоднорідною. Три великі регіони, з яких вона складається, свого часу належали різним державам, досить довго співіснували роз'єднано й возз'єднувалися поетапно – за різних політичних обставин і причин.

Аналіз української мови в інформаційному просторі засвідчив, що воно не є досконалим, подекуди засмічене діалектизмами, мовними покручами, у ньому наявні порушення вимовних і акцентуаційних норм, правильної сполучуваності слів.

Теоретичні аспекти інтерферентних явищ в умовах білінгвізму в різні періоди були предметом дослідження багатьох вчених, зокрема їх психологічні та лінгвістичні аспекти з'ясовано в працях У. Вайнрайха, В. Розенцвейга, Ю. Жлуктенка, Є. Верещакіна, О. Черемської.

Мета статті – джерелознавчий та методологічний аналіз сутності явища інтерференції.

Уперше визначення інтерференції, яким сьогодні послуговується більшість лінгвістів, було сформульовано в ХХ столітті американським ученим У. Вайнрайхом. Інтерференція – це "ті випадки